

**Správa o priebehu a výsledkoch
externej časti a písomnej formy internej časti
maturitnej skúšky
v školskom roku 2009/2010**

jún 2010

Spracovali:

Mgr. Katarína Brestovská
Mgr. Eva Gábrišová
Mgr. Pavol Kelecsényi
Mgr. Eva Péteryová
PaedDr. Ivana Pichaničová, PhD.
RNDr. Miroslav Repovský
RNDr. Viera Ringleterová

Obsah

ÚVOD	4
1 Vyhodnotenie priebehu externej časti a písomnej formy internej časti maturitných skúšok v školskom roku 2009/2010	4
1.1 Základné informácie o maturitnej skúške	4
1.2 Organizačné zabezpečenie maturitnej skúšky	5
1.3 Administrácia externej časti a písomnej formy internej časti na školách	7
1.4 Spracovanie odpovedových hárkov a odosielanie výsledkov EČ MS na školy.....	8
1.5 Zhodnotenie organizačného zabezpečenia a priebehu EČ a PFIČ MS.....	8
1.6 Odporúčania a návrhy	9
2 Maturita on-line	10
2.1 Základné informácie o projekte.....	10
2.2 Príprava on-line testovania	10
2.3 Realizácia projektu a spracovanie odpovedí žiakov.....	10
2.4 Zhodnotenie projektu.....	11
2.5 Odporúčania a návrhy	12
3 Výsledky štatistického spracovania EČ MS v školskom roku 2009/2010	12
3.1 Prehľad počtu zúčastnených žiakov a škôl v EČ MS 2010.....	12
3.2 Vývoj počtu žiakov prihlásených na jednotlivé predmety a úrovne MS.....	13
3.3 Úspešnosť žiakov v testoch EČ MS 2010	13
4 Analýza výsledkov externej časti maturitnej skúšky podľa predmetov	15
4.1 Vyučovacie jazyky a slovenský jazyk a slovenská literatúra	15
4.2 Matematika.....	17
4.3 Cudzie jazyky	17
5 Vyhodnotenie písomnej formy internej časti maturitnej skúšky	21
5.1 Vyučovacie jazyky a slovenský jazyk a slovenská literatúra	21
5.2 Cudzie jazyky	22

Príloha

Štatistické výsledky EČ a PFIČ MS v školskom roku 2009/2010

ÚVOD

Hodnotiaca správa je vypracovaná Národným ústavom certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM), ktorý je v zmysle zákona č. 245/2008 Z. z. zodpovedný za prípravu, zabezpečenie a metodické riadenie priebehu externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky. V školskom roku 2009/2010 NÚCEM po druhýkrát zabezpečoval pod svojou gesciou tieto časti maturitnej skúšky.

Správa bola vypracovaná s cieľom transparentne informovať pedagogickú aj laickú verejnosť, Ministerstvo školstva Slovenskej republiky a členov Ústrednej maturitnej komisie o procesoch súvisiacich s prípravou a uskutočnením externej časti (EČ) a písomnej formy internej časti (PFIČ) maturitnej skúšky (MS). Súčasne prezentuje štatistické výsledky a stručnú analýzu výsledkov EČ a PFIČ MS z jednotlivých predmetov.

Podrobné štatistické vyhodnotenie výsledkov EČ a PFIČ MS z jednotlivých predmetov, analýzy riešenia testov EČ MS a správa o výsledkoch žiakov so zdravotným znevýhodnením budú prezentované v samostatných dokumentoch.

1 Vyhodnotenie priebehu externej časti a písomnej formy internej časti maturitných skúšok v školskom roku 2009/2010

1.1 Základné informácie o maturitnej skúške

V dňoch **16. – 19. marca 2010** sa na stredných školách v Slovenskej republike uskutočnil riadny termín EČ a PFIČ MS. Riadneho termínu maturitnej skúšky sa zúčastnilo spolu 62 159 maturantov, z toho bolo 770 žiakov so zdravotným znevýhodnením. Na 37 vybraných školách sa realizovalo testovanie on-line formou z predmetov matematika a anglický jazyk úroveň B1. On-line formou maturovalo 736 žiakov z anglického jazyka úroveň B1 a 716 žiakov z matematiky.

V dňoch **27. – 29. apríla 2010** sa konal náhradný termín maturitnej skúšky. Bol organizovaný pre žiakov, ktorí sa z vážnych dôvodov nemohli zúčastniť na riadnom termíne EČ a PFIČ MS. V náhradnom termíne absolvovalo EČ a PFIČ MS 104 žiakov, z tohto počtu boli 2 žiaci so zdravotným znevýhodnením.

Predmety a úrovne maturitnej skúšky si zvolili žiaci v zmysle zákona č. 245/2008 Z. z. a vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 318/2008 Z. z. pri prihlasovaní na maturitnú skúšku. V zmysle vyhlášky č. 319/2008 Z. z. a vyhlášky MŠ SR č. 269/2009, ktorou sa mení vyhláška MŠ SR č. 319/2008 Z. z. o uznávaní náhrady maturitnej skúšky z cudzieho jazyka žiakom, ktorí získali jazykový certifikát vybranej inštitúcie, mohla byť uznaná náhrada maturitnej skúšky.

Predmety s externou časťou a písomnou formou internej časti MS v školskom roku 2009/2010:

a) na školách s *vyučovacím jazykom slovenským*:

1. povinný predmet: slovenský jazyk a literatúra (aj PFIČ MS),
2. povinný predmet: cudzí jazyk (aj PFIČ MS),
3. voliteľný predmet: matematika.

b) na školách s vyučovacím jazykom maďarským:

1. povinný predmet: slovenský jazyk a slovenská literatúra (aj PFIČ MS),
2. povinný predmet: maďarský jazyk a literatúra (aj PFIČ MS),
3. povinný predmet: cudzí jazyk (aj PFIČ MS),
4. voliteľný predmet: matematika.

b) na školách s vyučovacím jazykom ukrajinským:

1. povinný predmet: slovenský jazyk a literatúra (aj PFIČ MS),
2. povinný predmet: ukrajinský jazyk a literatúra (aj PFIČ MS),
3. povinný predmet: cudzí jazyk (aj PFIČ MS),
4. voliteľný predmet: matematika.

1.2 Organizačné zabezpečenie maturitnej skúšky

Prioritou technicko-organizačnej stránky prípravy a realizácie maturitnej skúšky bolo zabezpečiť optimálne a objektívne podmienky na testovanie žiakov a súčasne v spolupráci s krajskými školskými úradmi (KŠÚ) a Ústavom informácií a prognóz školstva – školskými výpočtovými strediskami (ÚIPŠ – ŠVS) poskytnúť školám potrebné služby, zvýšiť kvalitu procesov súvisiacich s testovaním, skvalitniť a zefektívniť komunikáciu so školami.

a) Organizačné pokyny pre školy a prihlasovanie žiakov na MS

NÚCEM koordinoval všetky činnosti na školách prostredníctvom organizačných pokynov, ktoré upravovali priebeh a podmienky testovania. Komunikácia so školami prebiehala prostredníctvom elektronickej pošty, v prípade potreby telefonicky. Všetky dokumenty boli prístupné na webových stránkach NÚCEM, KŠÚ a ÚIPŠ – ŠVS. Školy prihlasovali svojich žiakov na EČ MS prostredníctvom elektronického portálu vytvoreného a spravovaného ÚIPŠ – ŠVS Banská Bystrica v termíne od 18. októbra do 6. novembra 2009.

NÚCEM vytvoril a zverejnil nasledujúce organizačné pokyny a dokumenty súvisiace s EČ a PFIČ MS:

- Základné informácie o maturitnej skúške v školskom roku 2009/2010,
- Pokyny pre školského koordinátora,
- Pokyny pre predsedov školských a predmetových maturitných komisií,
- Pokyny pre administrátorov jednotlivých testov,
- Pokyny na hodnotenie PFIČ MS z jednotlivých predmetov,
- Pokyny na hodnotenie úloh s krátkou odpoveďou EČ MS z jednotlivých predmetov,
- Kľúče správnych odpovedí,
- Ukážky vyplnených odpovedových hárkov,
- Pokyny na vyplňanie odpovedových hárkov,
- Sprievodné listy k jednotlivým zásielkam, resp. informačné listy.

b) Tvorba testovacích nástrojov

Testy EČ MS vychádzali z cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturanta pre jednotlivé predmety MS. Jedným z cieľov testovania bolo zhodnotiť úroveň znalostí, zručností a kompetencií maturantov, ktoré sú vymedzené týmito základnými pedagogickými dokumentmi. Ďalším cieľom bolo optimálne rozlíšiť výkony žiakov tak, aby mohli byť maturanti navzájom porovnávaní (slúži na to percentil).

Testy sú vytvárané so zreteľom na ich možné použitie ako alternatívy prijímacích skúšok na vysoké školy. Navyše percentil porovnáva všetkých maturantov SR v predmete v danom školskom roku. Vysoké školy môžu tak využívať informácie, ktoré svojimi prijímacími skúškami nemôžu dosiahnuť. Maturitné testy boli pripravené tak, aby zároveň spĺňali všetky kritériá požadovanej kvality na testovanie, teda aby mali vysokú mieru objektivity (porovnateľnosti), validity (platnosti), reliability (spoľahlivosti), citlivosti (rozlišovacej schopnosti).

NÚCEM pripravil pre riadny termín EČ MS spolu 17 druhov testov podľa jednotlivých predmetov a úrovní, pričom väčšina testov bola vytvorená v dvoch variantoch, ktoré sa líšili usporiadaním jednotlivých položiek. Testy z anglického, nemeckého, francúzskeho, ruského jazyka a matematiky boli vytvorené aj v maďarskom preklade pre žiakov zo škôl s vyučovacím jazykom maďarským. K testom z cudzích jazykov boli vyhotovené zvukové nahrávky. Pre riadny termín EČ MS bolo pripravených spolu 12 druhov zvukových nahrávok, pričom z anglického, nemeckého, francúzskeho a ruského jazyka boli vytvorené aj zvukové nahrávky s maďarským prekladom sprievodných pokynov (spolu 4 druhy nahrávok).

Pre žiakov so zdravotným znevýhodnením boli pripravené na základe ich individuálnych potrieb upravené varianty testov a zvukových nahrávok. Testy a nahrávky sa upravovali po formálnej stránke, nemenil sa obsah, overovali sa rovnaké špecifické ciele ako u žiakov intaktnej populácie. Takto upravených testov bolo celkom 70 odlišných druhov.

Z cudzích a vyučovacích jazykov boli vytvorené zadania a témy PFIČ MS, ktoré predstavovali druhú časť maturitnej skúšky. Pre vyučovacie jazyky boli vytvorené tri štvorice tém PFIČ MS a pre cudzie jazyky tri trojice zadaní PFIČ MS pre každú úroveň. Témy a zadania PFIČ MS boli v deň konania maturitnej skúšky žrebované predsedom Ústrednej maturitnej komisie. Témy PFIČ MS z vyučovacích jazykov boli následne vyhlásené v Slovenskom rozhlase. V okamihu vyhlásenia boli témy zverejnené aj webových stránkach MŠ SR, NÚCEM, Slovenského rozhlasu, KŠÚ, ÚIPŠ – ŠVS. Zadania PFIČ MS z cudzích jazykov boli zverejnené iba prostredníctvom internetu. Školy mali možnosť si tieto témy a zadania z webových stránok stiahnuť a rozmnožiť ich podľa potreby pre svojich žiakov. Potvrdilo sa, že elektronický spôsob zverejňovania tém a zadaní PFIČ MS je bezproblémový a bezpečný a prispieva k efektívnemu prenosu informácií na školy.

Proces prípravy a tvorby maturitných testov prebiehal v zmysle smernice NÚCEM za dodržania prísnych bezpečnostných podmienok a pravidiel. Testy boli tvorené externými tímami tvorcov, ktorých činnosť bola koordinovaná interným zamestnancom NÚCEM. Každý test prešiel minimálne dvojnásobnou odbornou recenziou a pripomienkovaním. Poslednú verziu testu vytvoril grafik v NÚCEM. Prístup k poslednej verzii testu mal len veľmi úzky okruh ľudí, a to len z radov zamestnancov NÚCEM.

c) Logistické zabezpečenie a ochranné prvky testov

Tlač a balenie testov sa uskutočňovalo podľa schváleného harmonogramu. Maturitné testy sa tlačili v chránenom priestore NÚCEM na tlačiarenských zariadeniach pripojených k počítačom, na ktorých bol nainštalovaný bezpečnostný softvér. Všetky činnosti v tomto priestore boli nepretržite monitorované kamerovým systémom. Vstup do priestoru, manipulácia s testami, tlač a balenie testov podliehali prísny bezpečnostným pravidlám, ktoré boli dôsledne dodržiavané a kontrolované.

Testy sa tlačili na papier vyššej kvality označený vodoznakom, vďaka ktorému je možné odlíšiť originál od kópie. Procesy logistiky tlače a balenia testov sa uskutočňovali pomocou informačného systému špeciálne vytvoreného pre potreby NÚCEM. Informačný systém bol spojený s databázou žiakov a škôl prihlásených na maturitnú skúšku a umožňoval presnú evidenciu a kontrolu jednotlivých testov a zásielok.

Pri tlači boli testy označené čiarovým kódom a ďalšími ochrannými prvkami, ktoré slúžia na identifikáciu výtlačkov testov. V prípade úniku testu na verejnosť by bolo možné presne zistiť,

kedy a na ktorú školu bol daný test v zásielke doručený. Rovnako balenie testov a zvukových nosičov sa uskutočňovalo tak, že sa viedla presná evidencia ich priradenia školám v zásielke. Práca s testami v tomto informačnom systéme síce zvýšila finančné, personálne a časové náklady, ale zároveň výrazne zvýšila kvalitu všetkých procesov a výstupov z NÚCEM.

Pred realizáciou maturitných skúšok NÚCEM uskutočnil pracovné stretnutia so zamestnancami KŠÚ, na ktorých sa dohodol vzájomný koordinovaný postup všetkých zúčastnených strán pri distribúcii zásielok a zabezpečení priebehu maturitných skúšok. Pracovníci NÚCEM zaškolili zodpovedných pracovníkov KŠÚ ako kontrolovať obsah zásielok pri ich preberaní od kuriéra a pri preberaní riaditeľmi škôl a ako skontrolovať špecifické ochranné prvky na zásielkach. KŠÚ v spolupráci s riaditeľmi škôl určili 39 distribučných miest v rámci celého Slovenska, na ktoré boli zásielky s testami doručené kuriérom.

Zásielky z NÚCEM boli protokolárne odovzdané kuriérskej službe bezpečne zabalené a zapečatené. Všetky zásielky boli deň pred začiatkom testovania doručené na distribučné miesta KŠÚ podľa vopred stanoveného harmonogramu bez poškodenia. K zásielke pre jednotlivé distribučné miesta boli pribalené zásielky s rezervnými testami, CD a ďalšími materiálmi s cieľom eliminovať možné problémy súvisiace s chybovosťou zabalenia zásielok pre školy spôsobenej nesprávnym nahlásením údajov zo strany škôl.

Riaditelia škôl si každý deň konania EČ MS prišli na určené distribučné miesto prevziať zásielky s testami. Zásielky so zvyšnými testami zostávali bezpečne uschované v distribučných miestach. Pracovníci KŠÚ nezistili žiadne podozrenie na manipuláciu s obalmi alebo obsahmi zásielok maturitných testov. Preberanie maturitnej dokumentácie (testov EČ MS a zvukových nahrávok) v distribučných miestach sa uskutočňovalo protokolárne. Správnosť a neporušenosť obsahu zásielky potvrdili svojimi podpismi na jednej strane zamestnanec KŠÚ a na strane druhej riaditeľ školy, resp. ním poverený zástupca. Otázky súvisiace s distribúciou zásielok zamestnanci KŠÚ okamžite riešili s koordinačným centrom v NÚCEM. KŠÚ nehlásili žiadne chyby v zásielkach. Tiež nebol zaznamenaný prípad podozrenia na únik informácií o obsahu testov EČ MS a zadaní/tém PFIČ MS.

Možno konštatovať, že každoročne sa kvalita a bezpečnosť balenia a distribúcie zásielok zvyšuje, čo je prirodzeným dôsledkom viacročných skúseností s prípravou maturitnej skúšky a prepracovaným postupom pri logistickom zabezpečení maturitnej skúšky.

1.3 Administrácia externej časti a písomnej formy internej časti na školách

Administrácia EČ a PFIČ MS prebiehala na všetkých školách koordinovane na základe časového harmonogramu a organizačných pokynov vypracovaných NÚCEM. Po doručení zásielok s testami na školy žiaci v dopoludňajších hodinách písali testy EČ MS. Riešenia úloh a odpovede na otázky EČ MS žiaci zaznamenávali na samoprepisovacie odpovedové hárky. V popoludňajších hodinách bola administrovaná PFIČ MS. Medzi oboma časťami maturitných skúšok bola vymedzená prestávka pre žiakov a pre zúčastnených učiteľov.

V zmysle organizačných pokynov pripravených NÚCEM riadil realizáciu EČ a PFIČ MS na každej škole školský koordinátor a za jej priebeh zodpovedal riaditeľ školy, predseda školskej maturitnej komisie a predseda predmetovej maturitnej komisie. Administrátormi testov boli interní učitelia školy, ktorí nemali aprobáciu na testovaný predmet. Externý dozor počas administrácie testov a kontrolu pri hodnotení úloh s krátkou odpoveďou EČ MS (okrem matematiky) vykonávali pedagogickí zamestnanci z iných škôl – predsedovia predmetových maturitných komisií (ďalej PMK) menovaní KŠÚ. Priebeh maturitných skúšok na vybraných školách kontrolovali zamestnanci Štátnej školskej inšpekcie.

Pomocnými hodnotiteľmi úloh s krátkou odpoveďou EČ MS z cudzích a vyučovacích jazykov boli interní učitelia menovaní riaditeľom školy (mohli mať aj aprobáciu na testovaný predmet). Na školy boli zaslané centrálné vypracované pokyny na hodnotenie EČ a PFIČ MS a v čase hodnotenia úloh s krátkou odpoveďou z EČ MS mohli predsedovia PMK konzultovať so

zamestnancami NÚCEM prípadné problémy spojené s hodnotením alebo s organizáciou tejto časti maturitných skúšok. Hodnotitelia úloh s krátkou odpoveďou postupovali podľa kľúča správnych odpovedí. Kompletné kľúče správnych odpovedí zo všetkých predmetov boli zverejnené na webovej stránke NÚCEM po ukončení EČ MS na školách, pred začiatkom hodnotenia úloh s krátkou odpoveďou. Testy z matematiky sa nevyhodnocovali na školách. Vyhodnocovali sa centrálnne, pomocou skenovania a následného elektronického spracovania výsledkov.

1.4 Spracovanie odpoveďových hárkov a odosielanie výsledkov EČ MS na školy

Školy zaslali kuriérskou službou po skončení EČ MS vyplnené originály odpoveďových hárkov (zabalené v špeciálnych bezpečnostných obálkach) spracovateľskej firme na centrálnne vyhodnotenie. Úlohy s výberom odpovede boli vyhodnocované skenovaním, následne boli dáta vyťažované v elektronickom formáte a porovnávané s kľúčom správnych odpovedí. Rovnako aj úlohy s krátkou odpoveďou (už ohodnotené na školách) boli spracovávané elektronicky.

Spracovanie odpoveďových hárkov zo škôl sa realizovalo v spracovateľskej firme vybratej v zmysle zákona o verejnom obstarávaní. Mnohé odpoveďové hárky doručené zo škôl mali nedostatky vo vyplnení identifikačných údajov v záhlaví hárka (chybne vyplnený kód žiaka, kód školy, kód testu), niektoré úlohy s krátkou odpoveďou neboli ohodnotené hodnotiteľmi a pod. Výskyt chýb v odpoveďových hárkoch bol v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi o niečo nižší, čo poukazuje na to, že kvalita výstupov zo škôl sa mierne zlepšuje.

Údaje a výstupy dodané spracovateľskou firmou boli v NÚCEM prekontrolované a porovnávané s databázou prihlásených žiakov, vykonala sa položková analýza jednotlivých testov EČ MS. Do 7. mája 2010 boli doručené do všetkých škôl výsledkové listiny, v ktorých bola uvedená úspešnosť žiaka v teste (v percentách), relatívna úspešnosť žiaka v porovnaní s celoslovenským výsledkom (percentil), priemerná úspešnosť aj percentil školy v danom predmete. Úlohou škôl bolo informovať svojich žiakov o výsledkoch z jednotlivých testov EČ MS. Úspešnosť a percentil sa uvádza na maturitnom vysvedčení každého maturanta.

Školy mali od 5. mája 2010 možnosť prevziať výsledkové listiny aj v elektronickej podobe z formulára, ktorý bol vytvorený a spravovaný ÚIPŠ – ŠVS Banská Bystrica. Potvrdilo sa, že obe formy preberania a odovzdávania výsledkov sú spoľahlivé, bezpečné a z užívateľského hľadiska bezproblémové. Elektronická forma výsledkov školám uľahčila vyplňanie maturitných vysvedčení a príslušnej maturitnej dokumentácie, avšak bez zavedenia elektronického podpisu nie je možné ju považovať za právoplatný dokument výsledného hodnotenia maturantov. Elektronický spôsob importu kompletných výsledkov žiakov výrazne zefektívňuje celý proces, a je preto potrebné ho na základe získaných skúseností ďalej skvalitňovať, aby mohol v najbližších rokoch plne nahradiť písomnú podobu výsledkových listín.

Práce PFIČ MS sa opravovali a hodnotili podľa centrálnych pokynov na jednotlivých školách. Zber výsledkov PFIČ MS sa uskutočnil v dňoch 10. máj – 6. jún 2010 prostredníctvom elektronického formulára vytvoreného ÚIPŠ – ŠVS v Banskej Bystrici.

1.5 Zhodnotenie organizačného zabezpečenia a priebehu EČ a PFIČ MS

EČ a PFIČ MS sa uskutočnili bez závažnejších nedostatkov alebo pochybení jednotlivých zúčastnených strán. Za takto kvalitne a vysoko odborne pripravenou a uskutočnenou EČ a PFIČ MS sa ukrýva vysoké pracovné a morálne nasadenie zamestnancov NÚCEM.

Pozitívne možno hodnotiť zodpovedný prístup väčšiny riaditeľov škôl k organizačnému zabezpečeniu EČ a PFIČ MS a pružnú komunikáciu medzi zúčastnenými stranami, najmä prostredníctvom elektronických médií. Taktiež vzájomnú spoluprácu KŠÚ, ÚIPŠ – ŠVS a ŠŠI s NÚCEM možno hodnotiť ako nadštandardnú, pracovníci KŠÚ pristupovali k príprave a realizácii distribúcie zásielok zodpovedne a profesionálne. Medzi pozitíva možno zaradiť aj

stabilizované tímy tvorcov testov a testových položiek a vysoké štatistické parametre kvality testov (napr. reliabilita testov). Zavedenie ochranných prvkov na testy a zásielky s testami, presná evidencia zabalených testov a CD nosičov (čiarové kódy), efektívne a účelne vytvorený informačný systém pre tlač a balenie testov mali za následok takmer nulovú chybovosť balenia zásielok s testovacími nástrojmi a zabezpečenie objektívneho priebehu testovania bez úniku informácií. Elektronická distribúcia výsledkov externej časti MS na školy a zjednodušenie vyplňania maturitnej dokumentácie za využitia internetu a špeciálne pripravených aplikácií bola školami vysoko oceňovaná.

Za negatívum NÚCEM pokladá relatívne vysokú chybovosť škôl pri prihlasovaní žiakov na maturitnú skúšku, nefunkčnosť e-mailových adries pomerne veľkého počtu škôl, nedôsledné rešpektovanie organizačných pokynov zo strany niektorých škôl, neprekontrolovanú kvalitu a úplnosť vyplnenia odpovedových hárkov zo strany škôl pred ich odoslaním na spracovanie v NÚCEM. Za závažný problém možno považovať relatívne vysoký počet žiakov, resp. škôl, ktoré žiadali o zmenu predmetu alebo úrovne maturitnej skúšky po 31. januári 2010 a náhrady maturitnej skúšky po 1. marci 2010, čo je v rozpore s platnou legislatívou. Zo strany škôl naďalej pretrvávajú poukazovanie na zvýšené náklady z dôvodu potreby tlače organizačných pokynov a ďalších materiálov zverejňovaných elektronicky a zvýšené náklady spojené s preberaním zásielok v distribučných miestach. V menšej miere je negatívne hodnotené testovanie v popoludňajších hodinách (písomná forma internej časti).

1.6 Odporúčania a návrhy

S cieľom ďalej skvalitňovať a zefektívňovať procesy v rámci prípravnej a realizačnej časti EČ a PFIČ MS bude NÚCEM rozširovať možnosti využitia informačných systémov v oblasti meraní v súlade s medzinárodnými trendmi, v čoraz väčšej miere adaptovať nové formy elektronického testovania, elektronických dotazníkov, zberu a spracovania údajov v oblasti národných meraní, permanentne zefektívňovať procesy manažmentu kvality a organizácie procesov v oblasti meraní. Pre budúci školský rok sa plánuje inovácia procesu zberu a zmeny údajov zo škôl a prihlasovania žiakov na maturitnú skúšku (v spolupráci s ÚIPŠ – ŠVS), využitie testovacích centier v krajských mestách pre testovanie málo početných cudzích jazykov v riadnom termíne a realizáciu náhradného termínu (prípadne aj s využitím on-line foriem testovania).

Aby sa zachovala vysoká úroveň bezpečnosti v rámci jednotlivých procesov, je naďalej potrebné distribuovať zásielky s testovacími nástrojmi prostredníctvom distribučných miest KŠÚ, rozšírením softvérových riešení skvalitniť spracovanie výsledkov žiakov a prípravu výsledkových listín na školy (napr. elektronický podpis).

Z dôvodu potreby zachovania vysokej objektivity testovania a zefektívnenia komunikácie so školami je potrebné v spolupráci s KŠÚ a Metodicko-pedagogickým centrom realizovať školenia riaditeľov, školských koordinátorov, predsedov školských a predmetových maturitných komisií. Na týchto školeniach je potrebné kľásť dôraz na procesy zabezpečenia objektívneho priebehu testovania na školách a systematickej kontrolnej činnosti (zamedzenie odpisovania a spolupráce žiakov), dodržiavanie legislatívne stanovených termínov v rámci aktualizácie databázy maturantov, nutnosť dôslednej kontroly vyplňania odpovedových hárkov zo strany administrátora a kontroly hodnotenia úloh s krátkou odpoveďou zo strany predsedu predmetovej maturitnej komisie.

Z organizačného a psychohygienického hľadiska navrhujeme administrovať PFIČ MS pred EČ MS.

2 Maturita on-line

2.1 Základné informácie o projekte

Realizátormi projektu „Maturita on-line“ boli NÚCEM ako odborný garant a ÚIPŠ ako organizačný garant a garant technického zabezpečenia. Softvérové riešenie dodala firma AgemSoft, a. s., internetovú konektivitu zabezpečovala spoločnosť T-com a SANET.

Pri príprave projektu sa vychádzalo zo skúseností z minulých školských rokov. V školskom roku 2008/2009 sa projektu zúčastnili vybraní žiaci z 20 stredných škôl SR. On-line formou maturovalo 399 žiakov z anglického jazyka na úrovni B1 a 392 žiakov z matematiky. V tomto školskom roku 2009/2010 sa počet maturantov, ktorí vyskúšali on-line testovanie opäť zvýšil. Na 37 školách on-line spôsobom maturovalo 736 žiakov z anglického jazyka úroveň B1 a 716 žiakov z matematiky.

Projekt on-line testovania sa stal súčasťou strategického zámeru MŠ SR rozširovať využitie informačno-komunikačných technológií v oblasti vzdelávania a zabezpečovať postupný prechod od tradičnej školy na modernú. Projekt zároveň nadviazal na celosvetové skúsenosti, trendy a vývoj v krajinách EÚ a v širšom medzinárodnom kontexte v oblasti skvalitňovania vzdelávania a využívania nových metód a technológií.

2.2 Príprava on-line testovania

Testovanie sa uskutočnilo na školách, ktoré boli vybrané po dôkladnom zvážení ich technických podmienok, infraštruktúry školského informačného systému a personálneho zabezpečenia. Zohľadňovala sa kvalita a rýchlosť pripojenia na internet, ďalšie technické podmienky a ochota manažmentu škôl zúčastniť sa na on-line testovaní. Boli vybrané školy s ADSL pripojením, ktoré poskytuje firma T-com, ale aj školy pripojené na SANET. Každá škola zapojená do projektu bola vybavená 20 počítačmi, tlačiarňou a príslušenstvom, ktoré na základe zmluvy s ÚIPŠ boli zapožičané školám.

Dôležitú úlohu zohrali zamestnanci ÚIPŠ – ŠVS, ktorí zabezpečovali prípravu a realizáciu testovania na školách v príslušných krajoch. Okrem prípravy a odskúšania technických zariadení, mali zamestnanci ÚIPŠ – ŠVS spolu s dodávateľskou firmou dôležitú úlohu pri príprave a zaškolení IT technikov a administrátorov testovania na elektronickú formu priebehu maturity. Práve dôkladná príprava zamestnancov škôl významne prispela k bezproblémovému priebehu testovania.

Na podporu realizácie maturity on-line bol vytvorený internetový portál, kde sa nachádzali všetky potrebné informácie pre zúčastnené školy, žiakov a širokú verejnosť. Portál obsahoval manuály a návody spracované vo forme ozvučeného videa a sprievodných textov. Pre účely prípravy žiakov a škôl bola na portáli pripravená skúšobná verzia testovacieho prostredia a boli tiež sprístupnené testy z minuloročného pilotného on-line testovania. Portál sa ukázal ako veľmi dôležitý nástroj pre zvládnutie celého procesu prípravy aj uskutočňovania maturity on-line.

2.3 Realizácia projektu a spracovanie odpovedí žiakov

Nevyhnutnou súčasťou celej realizácie bola generálna skúška, ktorá sa uskutočnila 9. marca 2010. Počas nej bol odskúšaný celý systém testovania v reálnych podmienkach. Boli vyskúšané krízové situácie a ich riešenie pripraveným postupom. Overilo sa personálne a riadiace zabezpečenie projektu.

Pre účely priamej podpory ostrej maturity bolo technickým dodávateľom riešenia zriadené telefonické centrum, z ktorého bol vykonávaný aj monitoring a riadenie priebehu testovania.

Testy boli prístupné cez internetové bezdrôtové spojenie výlučne na základe jedinečných prístupových údajov. Celý proces maturity on-line spĺňal najprísnejšie kritériá na utajenosť

a bezpečnosť procesov. Samotné testovanie bolo realizované profesionálnym špecializovaným systémom s veľkou funkcionalitou, ktorá nebola v projekte plne využitá.

Testovacie prostredie spĺňalo požadovanú funkčnosť, boli dodržané všetky termíny. Bezpečnostné opatrenia aplikované počas realizácie Maturity on-line sa ukázali ako dostatočné. Nebol zaznamenaný únik testov ani iných informácií. Nebol ohrozený priebeh testovania. Potenciálne riziká boli eliminované. Niektoré školy mali problémy s rýchlosťou odozvy pri on-line testovaní. Drvivá väčšina problémov sa vyriešila počas generálnej skúšky. Desať žiakov zo Spojenej školy SPŠ a OA Kysucké Nové Mesto, pre vyššie spomínané problémy s rýchlosťou odozvy, neodovzdalo svoj test on-line spôsobom.

Po ukončení on-line testovania boli odpovede žiakov na školách vytlačené pre účely ich archivácie na škole. Úlohy s krátkou odpoveďou, na rozdiel od tlačenej testov, nemuseli hodnotiť učitelia na školách, ale boli vyhodnotené centrálné s využitím špecifickejšieho softvéru v NÚCEM.

2.4 Zhodnotenie projektu

Celý priebeh testovania jasne ukázal reálne výhody a nevýhody použitia on-line testovania aj na vykonávanie externej časti maturitnej skúšky.

Veľkým prínosom elektronického testovania sa reálne ukazuje na jednej strane rýchlosť vyhodnotenia žiackych odpovedí, na strane druhej kvalita týchto hodnotení, ako aj kvalita spracovania výsledkov. Pri spracovaní výsledkov je odbúraná potreba skenovania odpovedí z papierovej do elektronickej formy, a tým aj minimalizovaný výskyt chybovosti. Celý proces prebieha bez výrazných časových nárokov, veľmi efektívne a spoľahlivo. Takýto spôsob elektronického hodnotenia externých testov sa približuje k ideálnemu a želanému stavu objektívneho a nezávislého hodnotenia odpovedí žiakov v certifikačných meraniach, ktoré sú súčasťou externej evalvácie výsledkov vzdelávania na národnej úrovni.

Medzi negatívne stránky možno zaradiť vysokú personálnu a finančnú náročnosť zabezpečenia vysokého stupňa ochrany prenosu dát a celkovej realizácie testovania. On-line forma maturitnej skúšky vyžaduje homogénne hardverové a softvérové vybavenie škôl, alebo vytvorenie dostatočného počtu kvalitne zariadených testovacích centier s vyškoleným personálom.

Výsledky z dotazníkov:

Pozitíva:

- veľmi dobré organizačné zabezpečenie prípravy on-line maturít a školenia (85 % administrátorov a koordinátorov),
- veľmi dobrá informovanosť, zrozumiteľnosť a komplexnosť informácií a organizačných pokynov (88 % administrátorov a koordinátorov),
- veľmi dobré technické zabezpečenie on-line maturít a spolupráca s pracovníkmi ÚIPŠ – ŠVS a T-com pri riešení technických problémov (81 % administrátorov a koordinátorov),
- optimálny až veľmi dobrý obsah a prehľadnosť portálu k on-line maturite (97 % žiakov),
- optimálne až veľmi dobré grafické a technické spracovanie testu v on-line forme (95 % žiakov),
- 85 % žiakov považuje maturitu on-line spôsobom za výhodnejšiu v porovnaní s papierovou formou, odporúčali by ju aj ostatným žiakom,
- jednoduchšia a rýchlejšia oprava chybných odpovedí v porovnaní s papierovým odpoveďovým hárkom, bez prepisovania v odpoveďových hárkoch,
- prehľadnejšie umiestnenie ponúkaných odpovedí priamo pri zadaní úlohy, znižuje sa tým možnosť chyby pri zaznamenávaní odpovede,

- odpovede nemusia opravovať učitelia, sú vyhodnotené elektronicky, čo umožňuje rýchlejšie spracovanie výsledkov.

Negatíva:

- pomalé načítavanie stránok počas riešenia testu (80 % žiakov a administrátorov),
- časové znevýhodnenie žiakov riešiacich test on-line spôsobom voči ostatným maturantom pre dvojité zaznamenávanie odpovedí počítačom aj do pomocného papierového odpovedňového hárka (30 % žiakov),
- nezvyk čítať texty a zadania úloh testu z obrazovky počítača,
- chyba prehľad žiaka o jeho zaznamenaných odpovediach, bolo by vhodné zobrazovať na obrazovke zaznamenané odpovede.

2.5 Odporúčania a návrhy

Pre realizáciu elektronického testovania v oblasti národných meraní v ďalšom období je potrebná detailná analýza súčasného stavu technickej a personálnej vybavenosti škôl ako aj internetovej konektivity škôl a ďalších zapojených školských organizácií. Je potrebné postupne zabezpečovať vhodné technické a personálne podmienky s definovaním účelu a použitia navrhovaného systému. Širšie nasadenie systému testovania on-line si bude vyžadovať zvýšenú informovanosť a zaškolenie škôl. Školám treba prezentovať výhody on-line testovania, čo zabezpečí ich aktívnu súčinnosť. Je potrebné zabezpečiť reálne projektové riadenie celého systému, dostatočnú časovú dotáciu pre prípravnú, implementačnú aj realizačnú fázu. Je nutné zhodnotiť formu a spôsob súčasne používaného maturitného testovania a prispôbiť ho elektronickému testovaniu. Do úvahy je potrebné brať existujúcu legislatívu, technické a personálne možnosti a špecifikovať potrebu ich zmien. Je potrebné postupne transformovať testy do podoby vhodnej pre elektronické testovanie.

NÚCEM preto pripravuje štúdiu uskutočniteľnosti on-line maturít na obdobie do roku 2015 s výhľadom na rok 2020. Cieľom štúdie uskutočniteľnosti je navrhnutie efektívneho a účinného postupu dosiahnutia navrhovaného cieľového stavu Maturity on-line. V ďalšej fáze by malo byť na základe štúdie uskutočniteľnosti vybudovaných niekoľko vzorových testovacích certifikačných centier, kde sa odskúša a zavedie ich prevádzka. Po overovacej fáze by mala prísť implementačná fáza s budovaním väčšieho počtu testovacích certifikačných centier. Uvedeným procesom musí predchádzať detailná analýza každej uskutočňovanej fázy elektronického testovania.

3 Výsledky štatistického spracovania EČ MS v školskom roku 2009/2010

3.1 Prehľad počtu zúčastnených žiakov a škôl v EČ MS 2010

Maturitné skúšky v školskom roku 2009/2010 vykonali žiaci zo 756 stredných škôl v SR. Spolu sa EČ MS 2010 v riadnom termíne zúčastnilo 62 159 žiakov, z toho 46,9 % chlapcov a 53,1 % dievčat. Náhradného termínu sa zúčastnilo celkom 104 žiakov.

Zo slovenského jazyka a literatúry (SJL) maturovalo spolu 58 926 žiakov. Najviac žiakov maturovalo v Prešovskom, Žilinskom a Košickom kraji. Z tabuľky č. 1 (príloha) vyplýva, že 4,2 % z počtu maturantov externe maturovalo z maďarského jazyka a literatúry (MJL), resp. zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry (SJSL). Z toho 39,5 % žiakov je z Nitrianskeho kraja, zvyšok tvoria žiaci Trnavského (35,1 %), Košického (13,5 %), Banskobystrického (8,1 %) a Bratislavského kraja (3,8 %). EČ MS z ukrajinského jazyka sa uskutočnila na jednej škole v Prešovskom kraji.

Maturitnú skúšku z matematiky (MA) si zvolilo 9 010 žiakov, t. j. takmer 14,5 % všetkých maturantov, čo je o 0,7 % menej ako v minulom školskom roku. Najväčšie zastúpenie

maturantov z matematiky bolo v Žilinskom (17,9 %), Bratislavskom (15,4 %) a Prešovskom kraji (13,4 %).

Z cudzích jazykov si žiaci najčastejšie volili anglický jazyk na obidvoch úrovniach. Pre porovnanie, testy z anglického jazyka (AJ) (spolu obe úrovne) si zvolilo 41 892 žiakov, čo predstavuje 69,3 % z celkového počtu maturantov z cudzích jazykov, z nemeckého jazyka (NJ) (obe úrovne) si zvolilo 16 480 žiakov (t. j. 27,3 %). Ako tretí v poradí si volili žiaci ruský jazyk (RJ) (2,9 %), nasledujú francúzsky jazyk (FJ) (0,4 %), španielsky jazyk (SJ) (0,13 %) a taliansky jazyk (TJ) (0,02 %). Nárast oproti minulému roku zaznamenal iba AJ, u ostatných cudzích jazykov došlo k miernemu poklesu počtu maturantov. Najväčšie zastúpenie maturantov z AJ bolo v Košickom kraji (73,8 % všetkých maturantov z cudzích jazykov v kraji). V Trnavskom kraji pozorujeme najväčšie zastúpenie žiakov maturujúcich z NJ (34,9 % všetkých maturantov z cudzích jazykov v kraji). Najviac maturantov z RJ je v Košickom a Prešovskom kraji, čo spolu tvorí 55 % všetkých maturantov z RJ v rámci Slovenskej republiky.

Z hľadiska preferovania úrovne obťažnosti v jednotlivých cudzích jazykoch, žiaci si vybrali prevažne úroveň B1, čo im v prechodnom období do roku 2012 umožňuje vyhláška č. 318/2008 Z. z. Úroveň B2 si vybralo iba 8,3 % maturantov, ktorí maturovali z cudzieho jazyka. Bratislavský kraj mal najvyšší percentuálny podiel maturantov, ktorí maturovali na úrovni B2 (17,2 %), najnižší podiel maturantov na úrovni B2 mal Košický kraj (4,8 %). Percentuálne najviac maturantov maturovalo na úrovni B2 z francúzskeho jazyka (40,8 %), najmenej z ruského jazyka (2,6 %).

Tabuľky č. 7 – 8 prezentujú informácie o počtoch žiakov so zdravotným znevýhodnením zúčastnených v EČ MS, ich zastúpenie v jednotlivých typoch škôl. Z analýz vyplýva, že každoročne sa počet žiakov zo zdravotným znevýhodnením zvyšuje, pričom najviac sa rozširuje skupina žiakov s vývinovými poruchami učenia.

3.2 Vývoj počtu žiakov prihlásených na jednotlivé predmety a úrovne MS

Na základe údajov z národných meraní realizovaných v rámci EČ MS v rokoch 2006 – 2010 vieme rozoznať určité tendencie žiakov pri výbere maturitných predmetov a úrovní. Trendy vo vývoji počtu prihlásených žiakov na EČ MS v jednotlivých rokoch prezentujú Obrázky č. 1 až 11.

Dlhodobou pozorovaným javom je skutočnosť, že anglický jazyk je stále viac preferovaným cudzím jazykom, z ktorého žiaci maturujú na všetkých typoch škôl. Záujem o maturitu z ostatných cudzích jazykov, okrem ruského jazyka, klesá. Keďže EČ MS môžu žiaci od roku 2009 vykonať iba z jedného cudzieho jazyka, odzrkadlil sa tento fakt na zvýšení počtu maturantov z troch „ťažiskových“ jazykov (AJ, NJ, RJ) na úkor „malých“ jazykov (FJ, TJ, SJ).

Znižuje sa aj záujem žiakov o maturitu z cudzích jazykov na vyššej úrovni B2. Tento trend nekorešponduje s platnou legislatívou, ktorá ustanovuje, že od roku 2012 by všetci žiaci mali maturovať z cudzích jazykov na vyššej úrovni. V tomto zmysle je potrebné prehodnotiť tento legislatívny zámer s prihliadnutím na reálny stav vzdelávania cudzích jazykov najmä na odborných školách.

O testy EČ z matematiky je pozorovateľný mierne klesajúci záujem, ktorý súvisí aj s klesajúcou demografickou krivkou. Všeobecne však pokles záujmu žiakov o maturitu z matematiky možno považovať za negatívny jav, vzhľadom na zvyšujúci sa dopyt po vysokoškolsky vzdelaných technických a ekonomických odborníkoch.

3.3 Úspešnosť žiakov v testoch EČ MS 2010

Priemerné úspešnosti v jednotlivých testoch sa pohybovali v rozmedzí 46,8 % do 80,7 %. V skutočnosti však má zmysel interpretovať iba výsledky v testoch, kde boli testované štatisticky významné počty žiakov. Vtedy tento interval bude od 49,7 % (NJB1) do 70,3 %

(AJB2). V nasledujúcom texte budeme teda porovnávať iba úspešnosti žiakov v predmetoch SJL, MJL, SJSL, MA, AJB1, AJB2, NJB1, NJB2 a RJB1.

Úspešnosti v jednotlivých testoch EČ MS boli očakávané, aj z prihliadnutím na to, že testy boli pripravované ako NR testy („norm referenced“, porovnávacie/rozlišujúce testy), kde za ideálnu priemernú úspešnosť považujeme úspešnosť v rozmedzí 50 % - 60%. V tomto kontexte úspešnosť v teste AJB2 (70,3 %) možno hodnotiť ako úspešnosť nad očakávania.

a) Úspešnosť podľa krajov

V tabuľke č. 3 (príloha) uvádzame dosiahnutú priemernú úspešnosť maturantov v testoch EČ MS z jednotlivých predmetov a úrovní podľa krajov. Tabuľka zároveň obsahuje porovnanie s celoslovenskými priemernými hodnotami úspešnosti testov EČ MS v rovnakom členení. Žiaci Bratislavského kraja mali najvyššiu úspešnosť v predmetoch AJB1, SJL, SJSL a MJL. Žiaci Prešovského kraja boli najúspešnejší v NJB1, NJB2 a matematiky a Košického kraja v AJB2.

b) Úspešnosť podľa typov škôl

Prehľadné porovnanie úspešnosti medzi maturantmi gymnázií a maturantmi SOŠ a konzervatórií je uvedené v tabuľke č. 4 (príloha). Pri dosiahnutej úspešnosti testu je uvedený aj počet žiakov, ktorí písali daný test. Tento parameter je veľmi dôležitý pre korektnú interpretáciu dosiahnutých výsledkov. Napr., ak test z TJ úroveň B1 písali 2 žiaci z SOŠ, úspešnosť vypovedá o individuálnom výkone žiakov a nič nehovorí o tom, ako úspešne v testovaní z tohto predmetu obstál tento typ školy. Vo všetkých predmetoch a v cudzích jazykoch na oboch úrovniach boli úspešnejší žiaci gymnázií.

c) Úspešnosť podľa zriaďovateľa

Ako uvádza tabuľka č. 5 (príloha), z hľadiska zriaďovateľa dosahujú najvyššiu úspešnosť vo väčšine predmetov a úrovní žiaci cirkevných škôl v porovnaní so žiakmi štátnych a súkromných škôl. Žiaci štátnych škôl dosiahli lepšie výsledky ako cirkevné a súkromné školy v testoch z NJB2 a matematiky. Podrobnejšie údaje o významnosti zistených rozdielov budú obsahom ďalších analytických správ zo strany NÚCEM.

d) Úspešnosť podľa pohlavia

Z tabuľky č. 6 (príloha) vyplýva, že dievčatá mali v EČ MS vyššiu úspešnosť v testoch z vyučovacích jazykov a z NJB1. Naopak chlapci boli úspešnejší v AJB1, AJB2, NJB2 a matematike.

e) Žiaci so zdravotným znevýhodnením

Tab. č. 9 prezentuje úspešnosť týchto žiakov v jednotlivých predmetoch EČ MS 2010. Výsledky žiakov so zdravotným znevýhodnením z niektorých predmetov sú porovnateľné s výsledkami intaktných žiakov (SJSL, MJL, AJB2, NJB1, RJB). V niektorých predmetoch (napr. MAT, SJL, AJB1, NJB1) je úspešnosť žiakov so zdravotným znevýhodnením štatisticky významne nižšia ako u intaktnej populácie. Podrobnejšie údaje o významnosti zistených rozdielov a ich dôvody budú obsahom ďalších analytických správ zo strany NÚCEM.

4 Analýza výsledkov externej časti maturitnej skúšky podľa predmetov

4.1 Vyučovacie jazyky a slovenský jazyk a slovenská literatúra

Štruktúra testov zo všetkých vyučovacích jazykov bola rovnaká. Maturitné testy obsahovali 64 položiek v pomere 40 úloh s výberom odpovede ku 24 úlohám s krátkou odpoveďou.

a) Slovenský jazyk a literatúra

Test zo SJL riešilo 58 926 žiakov na 723 školách s vyučovacím jazykom slovenským a ukrajinským. Z toho bolo 18 991 žiakov z gymnázií a 39 935 žiakov zo stredných odborných škôl a konzervatórií. Priemerná úspešnosť dosiahla 60,6 %.

V SJL sa potvrdili rozdiely vo výkonoch žiakov gymnázií a SOŠ a konzervatórií v prospech gymnázií na úrovni silnej vecnej signifikancie $r_{\text{SOŠ} - \text{GYM}} = 0,527$ (Obr. č. 12 v prílohe). Rozdiely v úspešnosti sú významné len medzi súkromnými a cirkevnými školami v prospech cirkevných škôl $r = 0,418$. Rozdiely medzi štátnymi a súkromnými, štátnymi a cirkevnými školami sa nepotvrdzujú (Obr. č. 13 v prílohe). Výsledky žiakov, ktorí navštevujú štvorročné a osemročné gymnáziá, sú porovnateľné. Nepotvrdzujú sa významné rozdiely v prospech žiakov osemročných gymnázií.

Úspešnosti zo SJL medzi krajinami sú porovnateľné, rozdiely sú z hľadiska vecnej signifikancie zanedbateľné (Obr. č. 14 v prílohe). Ukazujú sa však veľmi mierne významné rozdiely v úspešnosti v prospech dievčat $r = 0,165$ (Obr. č. 15 v prílohe).

Z hľadiska celkových dosiahnutých výsledkov možno konštatovať, že žiaci dosahujú v testoch uspokojivé výsledky. Vysokú úspešnosť dosahujú žiaci v úlohách viažucich sa na čítanie s porozumením. Úspešnejšie zvládajú porozumenie umeleckého textu. Úlohy viažuce sa na vecný, publicistický a odborný text vykazujú vyššiu obťažnosť, žiaci majú problém pracovať s takýmto textom.

V oblasti jazyka vyššiu úspešnosť vykazujú žiaci vo vedomostiach o slovnej zásobe, tvorbe slov a pri určovaní synonym. Nedostatky zaznamenávame pri identifikácii expresívnych, málo používaných a neplnovýznamových slov, pri určovaní slohových postupov a útvarov, pri práci s neznámym textom. Nízkou úspešnosť dosahujú žiaci v otázkach, kde treba identifikovať jazykový prostriedok, určiť slohový útvar. Pravopis ovládajú priemerne.

V literatúre sa žiaci dobre orientujú v literárno-vednej terminológii. Nižšiu úspešnosť preukazujú pri práci so sylabickým veršom, pri pomenovaní umeleckého prostriedku, určení rýmu a typu literárnej postavy.

b) Maďarský jazyk a literatúra

Test z MJL riešilo 2 585 žiakov na 67 školách s vyučovacím jazykom maďarským, z toho bolo 1 096 žiakov z gymnázií a 1 489 žiakov zo stredných odborných škôl. Priemerná úspešnosť dosiahla 60,4 %.

V MJL sa potvrdili rozdiely v úspešnosti v prospech gymnázií v porovnaní so SOŠ (Obr. č. 16 v prílohe) na úrovni strednej vecnej signifikancie $r_{\text{SOŠ} - \text{GYM}} = 0,478$. Rozdiely v úspešnosti sú medzi súkromnými a cirkevnými školami na úrovni strednej vecnej signifikancie $r_{\text{S-C}} = 0,418$. Rozdiely medzi štátnymi a súkromnými, štátnymi a cirkevnými školami sa nepotvrdzujú (Obr. č. 17 v prílohe).

V MJL sú najvýznamnejšie rozdiely v úspešnostiach medzi najúspešnejším Bratislavským a najmenej úspešným Banskobystrickým krajom na úrovni miernej vecnej signifikancie $r_{\text{BB} - \text{BA}} = 0,280$ (Obr. č. 18 v prílohe). Ukazujú sa veľmi mierne vecne významné rozdiely v úspešnosti v prospech dievčat $r_{\text{CH-D}} = 0,172$ (Obr. č. 19 v prílohe).

Pri riešení testu dosahujú žiaci v oblasti čítanie s porozumením najvyššiu úspešnosť v úlohách zameraných na určenie tvrdení, ktoré priamo vyplývajú z textu ukážky, na orientáciu v texte, na interpretáciu básnikovej výpovede. Nízku úspešnosť dosahujú v úlohách, v ktorých je nutné vydedukovať tvrdenie vyplývajúce z ukážky, v úlohách vyžadujúcich náročnejšiu analýzu a interpretáciu textu.

V jazyku sa žiaci dobre orientujú v jazykovej kultúre a využití súčasnej slovnej zásoby a v problematike spisovnej vrstvy slovnej zásoby. Nerobí im problém určenie súvetia, viacnásobného vetného člena, rozlíšenie vedľajšej vety, určenie štylistických prostriedkov. Nižšiu úspešnosť vykazujú v použití synonym, v určovaní syntagmy, štýlu konkrétnej ukážky, úlohách zameraných na rozvrstvenie slovnej zásoby z rôznych hľadísk. Pravopis ovládajú žiaci na priemernej úrovni.

V literatúre sa žiaci orientujú na očakávanej úrovni.

c) Ukrajinský jazyk a literatúra

Test z UJL riešilo 27 žiakov na jednom gymnáziu s vyučovacím jazykom ukrajinským.

Priemerná úspešnosť bola 74,9 %. Na gymnáziu s vyučovacím jazykom ukrajinským maturuje každý rok len jedna trieda, preto na výsledky má veľký vplyv zloženie triedy, jej celková charakteristika. Vzhľadom na malú vzorku položkovú analýzu testu nerobíme, ale zo štatistických ukazovateľov možno konštatovať, že aj v ukrajinskom jazyku majú žiaci v jednotlivých oblastiach porovnateľné vedomosti ako v slovenskom jazyku.

d) Slovenský jazyk a slovenská literatúra

Test zo SJSJL riešilo 2 587 žiakov na 67 školách s vyučovacím jazykom maďarským. Z toho bolo 1 097 žiakov gymnázií a 1 490 žiakov stredných odborných škôl.

Priemerná úspešnosť v teste dosiahla 55,4 %. V SJSJL sa potvrdili rozdiely vo výkonoch žiakov gymnázií a žiakov stredných odborných škôl v prospech gymnázií na úrovni strednej vecnej signifikancie $r = 0,372$ (Obr. č. 20 v prílohe). Rozdiely v úspešnosti podľa zriaďovateľa sa potvrdzujú iba medzi súkromnými a cirkevnými školami, a to na úrovni miernej vecnej signifikancie v prospech cirkevných škôl $r = 0,209$ (Obr. č. 21 v prílohe).

V SJSJL sú najvýznamnejšie rozdiely v úspešnostiach medzi najúspešnejším Bratislavským a najmenej úspešným Banskobystrickým krajom na úrovni strednej vecnej signifikancie $r_{BB - BA} = 0,495$ (Obr. č. 22 v prílohe). Ukazujú sa veľmi mierne vecne významné rozdiely v úspešnosti v prospech dievčat (Obr. č. 23 v prílohe).

Žiaci úspešne riešia úlohy, ktoré preverujú porozumenie textov umeleckých, odborných aj vecných. Na školách s vyučovacím jazykom maďarským sa pracuje rovnomerne s umeleckým aj vecným textom, žiaci majú vytvorený priestor na rozvíjanie komunikačných, konverzačných a jazykových zručností.

V oblasti čítanie s porozumením najvyššiu úspešnosť zaznamenávajú v úlohách zameraných na celkovú orientáciu v texte, na určenie tvrdení, ktoré priamo vyplývajú z textu ukážky, interpretáciu básnikovej výpovede, porozumenie frazeologických zvrátov. Ťažkosť im robí náročnejšia analýza a interpretácia textu, porozumenie slov v konkrétnom kontexte, problémy majú s odhalením autorovho zámeru a postoja k opisovanej skutočnosti, s doplnením slovného spojenia chýbajúceho v texte.

Vo všetkých častiach jazyka (fonetika, ortografia, morfológia, lexikológia, syntax, štylistika) žiaci preukazujú priemernú úspešnosť. Vedia určiť súvetie a jednoduchú vetu, druh vety podľa obsahu a modality. Rozlišujú významovo podobné slová a združené pomenovania, orientujú sa v slovných druhoch a v gramatických tvaroch slovíes a podstatných mien. Nízku úspešnosť vykazujú úlohy na určenie čísla a pádu podstatného mena, na identifikáciu zvratných slovíes v texte. Ťažkosť majú s viacslovným pomenovaním a ustáleným slovným spojením, so štylistickým využitím slovnej zásoby a so synonymami. Problém im robí určiť

vetné členy, napísať vetu v správnom slovoslede, určiť slohový postup, slohový útvar a jazykový štýl. Nedostatky vyplývajú zrejme zo stupňa osvojenia aktívnej slovnej zásoby.

V literatúre žiaci dosiahli priemernú úspešnosť, nedostatky vyplývajú najmä z nedostatočného osvojenia odbornej terminológie.

4.2 Matematika

Test z MA obsahoval 20 úloh s krátkou odpoveďou a 10 úloh s výberom odpovede, zahŕňal všetky tematické okruhy a úrovne kognitívnej náročnosti myšlienkových operácií potrebných na vyriešenie úloh.

Test riešilo 9 010 žiakov zo 404 škôl. Z toho bolo 6 225 žiakov gymnázií a 2 785 žiakov stredných odborných škôl. Aj v tomto školskom roku sa uskutočnilo testovanie z matematiky on-line formou. On-line testovania sa zúčastnilo 37 škôl a 716 žiakov. Priemerná úspešnosť testu z matematiky dosiahla 59,0 %.

V MS sa potvrdili rozdiely vo výkonoch žiakov gymnázií a žiakov SOŠ v prospech gymnazistov na úrovni strednej vecnej signifikancie $r = 0,415$ (Obr. č. 24 v prílohe). Najvyššiu úspešnosť v MS dosiahli žiaci štátnych škôl. Rozdiely v úspešnosti podľa zriaďovateľa sú však významné len medzi súkromnými a cirkevnými školami na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie $r = 0,168$ (Obr. č. 25 v prílohe). Rozdiely medzi štátnymi a súkromnými, štátnymi a cirkevnými školami sa nepotvrdzujú.

Najlepšie výsledky dosiahli žiaci Prešovského a Trnavského kraja. Najmenej úspešní boli žiaci Banskobystrického kraja. Preukázala sa mierna úroveň vecnej signifikancie v priemernej úspešnosti medzi najúspešnejším a najmenej úspešným krajom, $r_{BB-PO} = 0,288$ (Obr. č. 26 v prílohe). Nepotvrdzujú sa rozdiely vo výkonoch chlapcov a dievčat (Obr. č. 27 v prílohe).

Nepotvrdil sa ani výrazný rozdiel v úspešnosti medzi žiakmi píšucimi testy on-line formou a žiakmi, ktorí ich riešili v papierovej podobe. Rozdiel priemernej úspešnosti žiakov píšucimi testy on-line a národného priemeru bol na miernej úrovni vecnej signifikancie v prospech žiakov píšucich testy on-line, $r = 0,29$.

Najnižšiu úspešnosť dosiahli žiaci v úlohách, v ktorých bol potrebný výpočet s využitím premenných, prípadne parametrov. Tieto úlohy vykázali aj vysoké percento neriešenosti. S nižšou úspešnosťou riešili žiaci úlohy z analytickej geometrie a stereometrie, ktoré vyžadovali matematizáciu úlohy podľa údajov získaných z náčrtu. Predpokladanú úspešnosť dosiahli žiaci v úlohách z rôznych oblastí matematiky, v ktorých mohli využiť jednoduchý krátky výpočet alebo vypísanie možností.

4.3 Cudzíe jazyky

V školskom roku 2009/2010 si mohli žiaci vybrať maturitu z cudzích jazykov na dvoch úrovniach – B1 alebo B2, ktoré obsahom i náročnosťou zodpovedajú príslušným komunikačným úrovniam tak, ako ich stanovuje dokument Rady Európy – Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky – úroveň B1 (Threshold) a úroveň B2 (Vantage).

Testy EČ úrovne B1 a B2 z cudzích jazykov sa odlišovali stupňom obsahovej náročnosti, počtom a náročnosťou testových položiek a stanovenou časovou dotáciou na ich riešenie.

Testy EČ oboch úrovní pozostávali z troch častí:

- Počúvanie s porozumením (obidve úrovne – 3 úlohy – 20 položiek)
- Gramatika a lexika (úroveň B2 – 3 úlohy – 40 položiek, úroveň B1 – 2 úlohy – 20 položiek)
- Čítanie s porozumením (obidve úrovne – 3 úlohy – 20 položiek)

a) Anglický jazyk

Test na úrovni B1 riešilo 37 939 žiakov zo 727 škôl. Z toho bolo 12 320 žiakov gymnázií a 25 619 žiakov stredných odborných škôl a konzervatórií. Úspešnosť na tejto úrovni dosiahla 54,2 %. Test na úrovni B2 riešilo 3 953 žiakov z 329 škôl. Z toho bolo 3 566 žiakov gymnázií a 387 žiakov SOŠ a konzervatórií. Úspešnosť dosiahla 70,3 %. V tomto školskom roku sa uskutočnilo testovanie z anglického jazyka na úrovni B1 aj on-line formou. Na testovaní sa zúčastnilo 37 škôl a 736 žiakov.

V anglickom jazyku sa potvrdili rozdiely vo výkonoch žiakov gymnázií a žiakov SOŠ a konzervatórií v prospech gymnázií. Platí to predovšetkým pre úroveň B1, kde rozdiely medzi výsledkami žiakov gymnázií a žiakov SOŠ a konzervatórií boli štatisticky významné, na úrovni strednej vecnej signifikancie $r = 0,471$. V prípade úrovne B2 sú medzi gymnazistami a žiakmi SOŠ a konzervatórií signifikantné rozdiely priemerných úspešností na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie $r = 0,171$ (Obr. č. 28 v prílohe).

Preukázali sa aj rozdiely v úspešnosti žiakov podľa zriaďovateľa. V prípade úrovne B1 možno konštatovať, že výsledky žiakov súkromných škôl boli štatisticky významne horšie ako národný priemer, rozdiel bol veľmi mierne vecne významný. Výsledky žiakov cirkevných škôl boli štatisticky významne lepšie ako národný priemer, rozdiel bol mierne vecne významný. Na úrovni B2 sa málo proporčné rozdelenie početností medzi typy škôl podľa zriaďovateľa odzrkadlilo na úrovni vecnej signifikancie. Preukázalo sa len medzi priemernými výkonmi žiakov cirkevných a súkromných škôl na miernej úrovni v prospech žiakov cirkevných škôl $r = 0,205$ (Obr. č. 29 v prílohe).

V anglickom jazyku na úrovni B1 dosiahli najlepšie výsledky žiaci Bratislavského kraja (56,6 %) a najmenej úspešní boli žiaci Banskobystrického kraja (51,9 %). Rozdiely sú v tomto prípade na úrovni veľmi miernej vecnej významnosti, $r_{BB - BA} = 0,120$ (Obr. č. 30 v prílohe). Na úrovni B2 z anglického jazyka dosiahli najlepšie výsledky žiaci Košického kraja (73,9 %) a najnižšiu úspešnosť sme zaznamenali v prípade Trnavského kraja (66,7 %). Na úrovni miernej vecnej signifikancie sa líšili dosiahnuté priemerné úspešnosti žiakov najúspešnejšieho kraja – Košického a troch najmenej úspešných krajov – Trnavského, Banskobystrického a Trenčianskeho $r_{TT - KE} = 0,25$, $r_{BB - KE} = 0,23$, $r_{TN - KE} = 0,21$ (Obr. č. 30 v prílohe).

V anglickom jazyku na oboch úrovniach boli úspešnejší chlapci. Na úrovni B2 v dosiahnutých priemerných úspešnostiach chlapcov a dievčat boli preukázané signifikantné rozdiely na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie, v prípade úrovne B1 nebol zistený štatisticky významný rozdiel (Obr. č. 31 v prílohe).

V anglickom jazyku na úrovni B1 a B2 sme nezaznamenali štatisticky významné rozdiely medzi úspešnosťou žiakov 4-ročných a 8-ročných gymnázií (Obr. č. 32 v prílohe).

b) Nemecký jazyk

Test na úrovni B1 riešilo 15 611 žiakov zo 681 škôl. Z toho bolo 2 186 žiakov gymnázií a 13 425 žiakov SOŠ a konzervatórií. Priemerná úspešnosť dosiahla 49,7 %.

Test na úrovni B2 riešilo 869 žiakov zo 178 škôl. Z toho bolo 706 žiakov gymnázií a 163 žiakov SOŠ. Priemerná úspešnosť dosiahla 58,5 %. V nemeckom jazyku v úrovni B1 sa potvrdili rozdiely vo výkonoch žiakov gymnázií a žiakov stredných odborných škôl a konzervatórií na úrovni strednej vecnej signifikancie v prospech žiakov gymnázií $r_{SOŠ - GYM} = 0,348$. Na úrovni B2 bola vecná signifikancia rozdielu veľmi mierna tiež v prospech žiakov gymnázií, $r_{SOŠ - GYM} = 0,141$ (Obr. č. 33 v prílohe).

Rovnako sa na úrovni B1 preukázali signifikantné rozdiely medzi cirkevnými školami a súkromnými školami, veľmi mierna vecná signifikancia $r = 0,173$. (Obr. č. 34 v prílohe).

Na úrovni B2 sa nepreukázali významnejšie rozdiely vo výkonoch žiakov stredných škôl rozdelených podľa zriaďovateľa (Obr. č. 34 v prílohe). Najúspešnejší boli žiaci štátnych škôl.

Na úrovni B2 boli najúspešnejší žiaci Prešovského kraja a najmenej úspešní žiaci Banskobystrického kraja. Rozdiel v úspešnosti žiakov týchto dvoch krajov je na úrovni strednej vecnej signifikancie $r_{BB-PO} = 0,460$. Na úrovni B1 sa výraznejšie rozdiely v úspešnosti žiakov medzi kraji nepreukázali (Obr. č. 35 v prílohe). Najlepšie výsledky na tejto úrovni dosiahli žiaci Prešovského a Košického kraja.

Na úrovni B1 pozorujeme vyššiu úspešnosť u dievčat na úrovni veľmi miernej vecnej signifikancie $r_{CH-D} = 0,118$, kým na úrovni B2 bol tento rozdiel zanedbateľný (Obr. č. 36 v prílohe).

c) Ruský jazyk

Test na úrovni B1 riešilo 1 695 žiakov zo 131 škôl. Z toho bolo 333 žiakov gymnázií a 1 362 žiakov SOŠ. Úspešnosť na tejto úrovni dosiahla 49,7 %. Test na úrovni B2 riešilo 46 žiakov z 9 škôl. Všetci zúčastnení boli žiakmi gymnázií. Úspešnosť dosiahla 80,7 %.

V ruskom jazyku na úrovni B1 sa potvrdili rozdiely vo výkonoch žiakov gymnázií a žiakov SOŠ v prospech gymnazistov. Najnižšiu úspešnosť dosiahli na úrovni B1 žiaci Bratislavského kraja a na úrovni B2 Trenčianskeho kraja. Na úrovni B1 sa preukázali signifikantné rozdiely na úrovni strednej vecnej signifikancie v prípade Prešovského (najvyššia priemerná úspešnosť) a Bratislavského kraja (najnižšia priemerná úspešnosť).

V ruskom jazyku na úrovni B1 boli rovnako úspešní chlapci aj dievčatá, na úrovni B2 dosiahli vyššie percento úspešnosti chlapci, avšak tento rozdiel v prospech chlapcov nie je štatisticky významný. Ukázali sa tiež mierne rozdiely vo výsledkoch medzi žiakmi súkromných a štátnych škôl a veľmi mierne rozdiely medzi žiakmi súkromných a cirkevných škôl. Lepšie výsledky dosiahli žiaci štátnych a cirkevných škôl v porovnaní so súkromnými školami.

c) Francúzsky jazyk

Test na úrovni B1 riešilo 145 žiakov zo 43 škôl. Z toho bolo 74 žiakov gymnázií a 71 žiakov stredných odborných škôl. Úspešnosť na tejto úrovni dosiahla 46,8 %. Test na úrovni B2 riešilo 100 žiakov z 33 škôl. Z toho bolo 93 žiakov gymnázií a 7 žiakov SOŠ. Úspešnosť dosiahla 64,5 %.

Vo francúzskom jazyku na úrovni B1 aj B2 sa potvrdili rozdiely vo výkonoch žiakov gymnázií a SOŠ v prospech gymnázií. Najnižšiu úspešnosť dosiahli na úrovni B1 žiaci Trenčianskeho kraja a na úrovni B2 Banskobystrického kraja. V úrovni B2 sa preukázali signifikantné rozdiely v priemerných úspešnostiach medzi Košickým krajom (najvyššie dosiahnuté percento úspešnosti) a Banskobystrickým krajom (najnižšie dosiahnuté percento úspešnosti). Na úrovni B1 sa preukázali signifikantné rozdiely z tohto pohľadu v prípade Bratislavského a Trenčianskeho kraja. Rozdiely podľa pohlavia sa na úrovni B2 nepreukázali, a aj na úrovni B1 mali len úroveň veľmi miernej vecnej signifikancie v zmysle lepšieho priemerného výkonu dievčat.

d) Španielsky jazyk

Test na úrovni B1 riešilo 61 žiakov zo 16 škôl. Z toho bolo 56 žiakov gymnázií a 5 žiakov stredných odborných škôl. Úspešnosť na tejto úrovni dosiahla 59,3 %. Test na úrovni B2 riešilo 20 žiakov z 11 škôl, pričom všetci títo žiaci boli žiakmi gymnázií. Úspešnosť dosiahla 71,3 %.

V španielskom jazyku na úrovni B1 sa potvrdili rozdiely vo výkonoch žiakov gymnázií (61,5 %) a stredných odborných škôl (34,3 %) na úrovni strednej vecnej signifikancie

$r_{SOŠ - GYM} = 0,359$. Na úrovni B1 boli o niečo úspešnejšie dievčatá, zatiaľ čo na úrovni B2 dosiahli vyššiu priemernú úspešnosť chlapci. Vzhľadom k nízkemu počtu žiakov maturujúcich zo španielskeho jazyka však z týchto výsledkov nemožno vyvodzovať štatisticky významné zistenia.

e) Taliansky jazyk

Test na úrovni B1 riešilo 8 žiakov z 5 škôl. Z toho bolo 6 žiakov gymnázií a 2 žiaci stredných odborných škôl. Úspešnosť dosiahla 72,1 %. Test na úrovni B2 riešili 4 žiaci z 3 gymnázií. Úspešnosť dosiahla 76,0 %. Vzhľadom na štatisticky malú vzorku je vyvodzovanie akýchkoľvek záverov pre celoplošné meranie irelevantné.

f) Závery – cudzie jazyky

Rovnako ako v predošlom, aj v tomto školskom roku konali žiaci EČ MS z jedného cudzieho jazyka. Konštatujeme, že negatívne odozvy, ktoré táto zmena priniesla v minulom školskom roku, sa postupne zmiernili a celkový stav v cudzích jazykoch sa stabilizoval.

Primárne miesto naďalej zastáva anglický jazyk ako najfrekvencovanejší svetový jazyk, o ktorý je medzi maturujúcimi žiakmi najvyšší záujem. Postupne sa však zvyšuje počet maturantov z ďalších dvoch frekvencovaných jazykov (nemeckého a ruského jazyka). Táto tendencia pokračuje na úkor tzv. „malých“ jazykov – francúzskeho, španielskeho a talianskeho jazyka.

Žiaci si aj v tomto školskom roku mohli vybrať medzi dvoma úrovňami náročnosti, avšak väčšina si vybrala základnú úroveň – B1. Vysoký počet maturantov na tejto úrovni je daný aj tým, že v nej maturuje prevažná väčšina žiakov SOŠ a konzervatórií. Preto je úspešnosť na tejto úrovni v jednotlivých cudzích jazykoch nižšia ako na úrovni B2, ktorú si zvyčajne vyberá „jazyková špička“ spomedzi maturantov.

V najfrekvencovanejších jazykoch (anglický, nemecký, ruský) dosahujú žiaci najlepšie výsledky v zručnosti počúvanie s porozumením, kde sa odráža fakt, že tejto zručnosti sa už na hodinách venuje viac priestoru. Žiaci nemajú problém porozumieť základným informáciám, identifikovať kľúčové slová a vzťahy, orientovať sa v špecifických informáciách a formulovať písomne svoje zistenia. Vyskytujú sa však problémy so slovnou zásobou, ktorá je potrebná na „dešifrovanie“ jazykových štruktúr tvoriacich podklad pre porozumenie textov z rôznych oblastí, vychádzajúcich z cieľových tematických okruhov. Najväčšie problémy spôsobuje žiakom v týchto jazykoch čítanie s porozumením. Žiaci sú schopní porozumieť základným informáciám, nedokážu ich však použiť v konkrétnych súvislostiach. Horšie rozlišujú v písanom texte rôzneho zamerania ponúkané informácie podľa dôležitosti či miery špecifickosti. Preto odporúčame na hodinách venovať viac priestoru na nácvik tejto zručnosti, ktorá je nevyhnutná nielen v komunikácii v cudzom jazyku, ale aj v jazyku materinskom.

Opačnú tendenciu pozorujeme v „malých“ jazykoch (najmä v španielskom a talianskom), kde žiaci dosiahli najlepšie výsledky v zručnosti čítanie s porozumením a najhoršie v zručnosti počúvanie s porozumením. Avšak vzhľadom na relatívne malú testovanú vzorku nemôžeme túto tendenciu považovať za smerodajnú v testovaní celej populácie.

Na úrovni B1 sa prejavila aj relatívne dobre rozvinutá lexikálna a gramatická kompetencia žiakov, ktorá v spojení s hore uvedenými zručnosťami predstavuje záruku napredovania vo vývoji jazykovej kompetencie žiakov, predpokladáme teda, že aj naďalej, tak ako doteraz, sa bude v celoslovenskom meradle zlepšovať.

Na úrovni B2 konštatujeme porovnateľné výsledky ako v predchádzajúcich školských rokoch. Tento fakt súvisí s tým, že na danej úrovni maturujú jazykovo najzdatnejší žiaci, a tým sa udržuje jej konštantná priemerná úspešnosť na vysokých hodnotách. Na tejto

úrovni sa prejavila najväčšia zdatnosť žiakov v zručnosti čítanie s porozumením, veľmi silná bola aj ich gramaticko-lexikálna kompetencia.

5 Vyhodnotenie písomnej formy internej časti maturitnej skúšky

Cieľom PFIČ MS z vyučovacích jazykov, slovenského jazyka a slovenskej literatúry a cudzích jazykov je preveriť schopnosť žiakov písať samostatne, žánrovo, štylisticky a gramaticky adekvátne, jasne, zrozumiteľne a na primeranej úrovni podľa Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti absolventa strednej školy. V cudzích jazykoch sa testuje používanie primeraných jazykových štruktúr, rozsah slovnej zásoby, kompozícia a štylizácia, formálne členenie písomného prejavu a pravopis.

Výsledky žiakov z písomnej formy internej časti sme získali od škôl prostredníctvom elektronického formulára vytvoreného ÚIPS – ŠVS Banská Bystrica. Touto formou sme získali spätnú informáciu o viac ako 97 % maturujúcich žiakov.

5.1 Vyučovacie jazyky a slovenský jazyk a slovenská literatúra

PFIČ z vyučovacích jazykov (ďalej len VUJ) mohli žiaci písať 150 minút, pričom mali dodržať rozsah najmenej 1,5 strany a najviac 3 strany formátu A4. Žiaci si mohli vybrať jednu zo štyroch ponúknutých tém rôznych žánrov. Zvolili si tú tému, v ktorej mohli najviac rozvinúť svoje zručnosti, schopnosti a vedomosti.

Hodnotenie PFIČ z vyučovacích jazykov riadili vedúci predmetovej komisie vyučovacieho jazyka na jednotlivých školách. Hodnotiteľmi PFIČ boli interní učitelia, ktorí majú v aprobácii príslušný jazyk a riadili sa pokynmi vedúceho PK a *Pokynmi na hodnotenie PFIČ MS*, pričom rešpektovali obsah cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov z príslušného vyučovacieho jazyka. PFIČ každého žiaka mali posúdiť dvaja hodnotitelia. Hodnotenie PFIČ je rovnaké pre všetky vyučovacie jazyky. Výnimkou je hodnotenie pravopisu pre slovenský jazyk a slovenskú literatúru.

Pri hodnotení PFIČ VUJ sa hodnotitelia riadili kritériami na hodnotenie, podľa ktorých hodnotili vonkajšiu formu, vnútornú formu a celkový dojem. Maximálny počet bodov za vonkajšiu formu a celkový dojem boli 4 body. Vnútorná forma sa členila na päť častí – obsah, kompozícia, jazyk, pravopis, štýl – maximálne 4 body. Maximálny počet možných dosiahnutých bodov za vnútornú formu bol 20 bodov, za celú PFIČ 28 bodov (100 percent).

Žiaci maturujúci zo SJL si mohli vybrať medzi úvahou, diskusným príspevkom, umeleckým opisom a charakteristikou. Najčastejšie si volili charakteristiku s témou „*Hovoria o mne*“, ktorú si zvolilo 59,0 % žiakov – úspešnosť 64,5 %, za ňou nasleduje diskusný príspevok „*Úroveň spoločnosti sa posudzuje podľa toho, ako sa dokáže správať voči svojim najbezbrannejším*“, ktorý si zvolilo 17,4 % žiakov – úspešnosť 66,2 %, umelecký opis „*Môj svet*“ si zvolilo 12,8 % žiakov – úspešnosť 65,0 %. Najmenej (10,8 %) žiakov písalo úvahu „*Bol by Holden Caulfield prototypom mladého rebela aj dnes?*“ – úspešnosť 73,8 % (pozri tabuľku č. 10 v prílohe). Z uvedeného vyplýva, že v žánri, ktorý si zvolilo najmenej žiakov, bola najvyššia úspešnosť. Najlepšie výsledky dosiahli žiaci v obsahu a kompozícii, rovnako úspešnosť vo vonkajšej forme a v celkovom dojme sa pohybuje nad 70 %. Jazyková stránka textu a štýl dosiahli priemerné hodnotenie 67 %. Opäť musíme konštatovať, že v pravopise žiaci dosahujú veľmi slabé výsledky, 33,8 % je vzhľadom k ostatným častiam veľmi málo. Pravopis je najslabším článkom písomného prejavu žiakov. Ovládajú ho na nízkej úrovni, hodnotenie pravopisu nerozlišuje dobrých žiakov od slabších. Rezervy v ovládaní pravopisu majú skoro všetci maturanti.

Žiaci maturujúci z MJL si mohli vybrať medzi úvahou, výkladom, opisom a diskusným príspevkom. Najčastejšie si volili opis (zvolilo si 57,6 % žiakov) – úspešnosť 63,8 %, za ním nasleduje výklad (zvolilo si 19,4 % žiakov) – úspešnosť 76,8 %, úvaha (zvolilo si 17,3 %

žiakov) – 64,4 %. Najmenej žiakov (5,7 %) písalo diskusný príspevok – úspešnosť 74,6 % (pozri tabuľku č. 11 v prílohe). Najlepšie výsledky dosiahli žiaci v obsahu a kompozícii, celkový výsledok vo vonkajšej forme a v celkovom dojme sa pohybuje rovnako nad 70 %. Jazyková stránka textu a štýl dosiahli priemerné hodnotenie nad 60 %. V pravopise žiaci dosiahli slabšie výsledky, 41,2 %.

Žiaci maturujúci zo SJSL si mohli vybrať medzi úvahou, diskusným príspevkom, charakteristikou a výkladom. Najčastejšie si vybrali úvahu „*Dožije sa naša generácia roku 2100?*“, ktorú si zvolilo 51,5 % žiakov – úspešnosť 59,5 %, za ňou nasleduje charakteristika „*Môj obľúbený filmový a literárny hrdina*“, ktorú si zvolilo 21,6 % žiakov – úspešnosť 55,0 %, diskusný príspevok „*Veda a technika mení náš spôsob života*“ si zvolilo 19,0 % žiakov – úspešnosť 56,1 %. Najmenej žiakov (7,9 %) písalo výklad „*Kniha, ktorú si chcem prečítať ešte raz*“ – úspešnosť 54,1 % (Tab. č. 12 v prílohe). Najlepšie výsledky dosiahli žiaci v obsahu a kompozícii, vonkajšia forma a celkový dojem sa pohybujú tiež nad 60 %. Jazyková stránka textu bola úspešná len na 48 %, v štýle dosiahli priemerné hodnotenie 56,4 %. Opäť musíme konštatovať, že v pravopise žiaci dosiahli slabšie výsledky, 31,6 %.

PFIČ z ukrajinského jazyka a literatúry sme pre malú vzorku maturantov nevyhodnocovali.

5.2 Cudzie jazyky

Žiakom bola zadaná pre každý cudzí jazyk a každú úroveň (B1 a B2) jedna úloha so štrukturalizovaným zadaním, ktoré tematicky vychádzalo z cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturanta z daného cudzieho jazyka. Časová dotácia na riešenie úlohy bola 60 minút pre obidve úrovne. Za tento čas mali žiaci na úrovni B1 napísať prácu v rozsahu 160 – 180 slov, žiaci na úrovni B2 v rozsahu 200 – 220 slov. Úloha bola pre všetky cudzie jazyky a všetky úrovne rovnaká, líšila sa náročnosťou zadania.

Práce žiakov hodnotili na školách interní učitelia, ktorí majú v aprobácii príslušný cudzí jazyk podľa *Pokynov a kritérií na hodnotenie PFIČ z cudzích jazykov*, vydaných NÚCEM. Každú prácu posúdili dvaja hodnotitelia, aby bola zabezpečená väčšia objektivita hodnotenia. Hodnotitelia posudzovali kvalitu práce podľa štyroch stanovených kritérií: obsah textu, členenie a stavba textu, gramatika a slovná zásoba. Za každú z týchto oblastí mohol žiak získať maximálne 5 bodov.

Celková úspešnosť žiakov na úrovni B1 (pozri tabuľku č. 13) sa vo frekventovaných cudzích jazykoch (anglický, nemecký a ruský jazyk) pohybovala od 51 % do 61 %. Takéto celkové percento úspešnosti korešponduje s výsledkom daných žiakov v EČ MS. V menej frekventovaných cudzích jazykoch (francúzsky, španielsky a taliansky jazyk) je celková úspešnosť v PFIČ vyššia, pohybuje sa od 67 % do 82 %. Vyššia úspešnosť je pravdepodobne daná aj tým, že z uvedených jazykov maturuje menej žiakov a ich celkové výsledky sú lepšie ako v skupine „veľkých“ jazykov. Vo všetkých cudzích jazykoch dosiahli žiaci najvyššiu úspešnosť v kritériu obsah textu a členenie a stavba textu (56 % - 80 %), to znamená, že zvládajú štruktúrovaný prejav po obsahovo-kompozičnej stránke tak, aby bol formulovaný jasne a zrozumiteľne. Slovná zásoba, ktorú používajú, je zväčša primeraná téme a komunikačnej situácii. Najväčšie problémy mali žiaci s gramatikou, v tejto oblasti dosiahli v porovnaní s ostatnými najslabšie výsledky. Zároveň sa prejavil významný rozdiel medzi výsledkami žiakov gymnázií a žiakov stredných odborných škôl a konzervatórií v prospech gymnazistov.

Žiaci maturujúci na úrovni B2 (pozri tabuľku č. 14) dosahovali vo všetkých cudzích jazykoch výrazne lepšie výsledky ako žiaci maturujúci na úrovni B1. Maturanti na tejto úrovni najlepšie zvládajú písomný štruktúrovaný prejav po obsahovo-kompozičnej stránke (úspešnosť je veľmi vysoká, pohybuje sa okolo 90 %), slovnú zásobu používajú väčšinou správne (úspešnosť od 82 % do 90 %). Menšie nedostatky nachádzame v gramatike a správnom používaní jazykových štruktúr, avšak na úrovni B2 je úspešnosť tejto oblasti dosť vysoká, pohybuje sa od 72 % po 84 %.